



Tampereen yliopiston hyvän hallinnon periaatteet

Sisällys

Esipuhe

1. Hyvä tieteellinen käytäntö
2. Opetuksen ja oppimisen eettiset periaatteet
3. Kestävä kehitys ja vastuullisuus
4. Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet
5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
6. Työturvallisuus
7. Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen
8. Tietosuoja ja tietoturva
9. Julkiset ja salaiset asiat
10. Muutosvaikutusten arviointi
11. Esteellisyys ja sivutoimet
12. Esittelymenettely
13. Osallistuminen ja vuorovaikutus valmistelussa ja päätöksenteossa
14. Sopimuskäytännöt
15. Hankinnat
16. Vientirajoitteet ja pakotteet
17. Väärinkäytösepäilyjen ilmoittaminen



Esipuhe

Tampereen yliopistona toimivan Tampereen korkeakoulusäätiön perustehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä ja antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Toimintamme tarkoitus on rakentaa yhdessä kestävää maailmaa. Noudatamme kaikessa toiminnassamme kansainvälisesti korkeatasoisen yliopistotoiminnan eettisiä periaatteita, hyvää hallintotapaa sekä yhteisömme arvoja, jotka ovat avoimuus, kriittisyys, moninaisuus, oppijalähtöisyys, rohkeus, sivistys ja vastuullisuus.

Hyvän hallinnon varmistamiseksi ja arjen työn helpottamiseksi uudessa monialaisessa yliopistossamme on ollut tarpeellista koota toimintaperiaatteidemme eri osa-alueet ja parhaat käytänteemme yhdeksi kokonaisuudeksi, joka on nimetty Hyvän hallinnon periaatteiksi. Kiitän lämpimästi kaikkia Hyvän hallinnon periaatteiden kokoamistyöhön eri vaiheissa osallistuneita ja toivon toimintaperiaatteidemme tulevan laajasti tutuksi sekä yhteisössämme että tärkeissä sidosryhmissämme.

Mari Walls

rehtori

1 Hyvä tieteellinen käytäntö

Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen mahdollistaa eettisesti hyväksyttävän tutkimustoiminnan ja tutkimuksen tulosten luotettavuuden. Hyvä tieteellinen käytäntö on osa yliopistomme henkilöstön työhyvinvointia sekä yliopistoyhteisömme jäsenten kunnioittavaa ja reilua kohtelua. Tampereen yliopistoyhteisönä olemme sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausepäilyjen käsittelystä.



Sitoudumme eettiseen ja rehelliseen tutkimustoimintaan

Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK) on osa akateemisen yhteisömme itsesääätelyä, ja se toimii myös osana laatu-järjestelmäämme tutkimusorganisaationa. Paitsi tutkijamme ja tutkimusryhmämme myös koko yliopisto- ja tiedeyhteisömme vastaa yhdessä hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta.

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa noudatamme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita sekä eettisen ennakoarvioinnin käytänteitä.

Tutkimustoiminnan ohella kiinnitämme ennakoivasti huomiota HTK-periaatteiden toteutumiseen myös mm. opetusmateriaaleissa, sosiaalisessa mediassa, ansio- ja julkaisu-luetteloissa sekä muissa kirjallisissa ja suullisissa aineistoissa.



Puutemme hyvän tieteellisen käytännön loukkauksiin

Tampereen yliopistossa emme hyväksy epäeettistä ja epärehellistä toimintaa, joka vahingoittaa tieteellistä tutkimusta. Pahimmillaan tällainen toiminta johtaa perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin. Siksi noudatamme HTK-loukkausepäilyjen käsittelyssä suomalaisille korkeakouluille yhteistä loukkausepäilyjen käsittelyprosessia. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ei tule laiminlyödä esimerkiksi kiireen tai julkaisupaineen vuoksi.

HTK-loukkaukset jaotellaan vilppiin tieteellisessä toiminnassa sekä piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Tieteelliseen vilppiin sisältyvät sepittäminen, havaintojen vääristely, plagiointi ja anastaminen. Piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä ovat esimerkiksi muiden tutkijoiden osuuden vähättely julkaisuissa sekä käytettyjen menetelmien huolimaton tai harhaanjohtava raportointi.



Kunnioitamme tieteen vapautta ja tieteellistä keskustelua

Tiedeyhteisössämme on tilaa toisinajattelulle. Tieteelliset erimielisyydet eivät loukkaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tieteelliselle keskustelulle on ominaista kritiikin esittäminen ja siihen vastaaminen, kunhan kritiikki on asiallista ja hyvin perusteltua. Hyvä tieteellinen käytäntö ei myöskään edellytä, että tutkijat ovat erehtymättömiä.

Rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus kaikissa tutkimuksen vaiheissa

Eettisesti kestävät tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät

Avoimuus ja vastuullinen tiedeviestintä tutkimuksen tuloksia julkaistaessa

Muiden tutkijoiden työn ja saavutusten huomioiminen (esim. viittauskäytännöissä)

Tutkimuksen suunnittelu ja toteutus tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla

Vaadittavien tutkimuslupien hankinta

Joissakin tutkimuksissa edellytettävän eettisen ennakkoarvioinnin suorittaminen

Tutkimushankkeen tai -ryhmän jäsenten oikeuksien, tekijyyden, vastuiden, velvollisuuksien sekä aineiston käyttöä ja käyttöoikeuksia koskevien kysymysten sopiminen

Sidonnaisuuksien ja eturistiriitojen ilmoittaminen asianosaisille sekä raportointi tutkimuksen tuloksia julkaistaessa

Pidättäytyminen arviointi- ja päätöksentekotilanteista, joissa tutkija epäilee olevansa esteellinen

Hyvän henkilöstö- ja taloushallinnon noudattaminen

Tietosuojasääntelyn huomioiminen tutkimuksen koko elinkaaren ajan

2 Opetuksen ja oppimisen eettiset periaatteet

Yliopistossamme eettinen pohdinta ja pyrkimys eettisesti kestäviin tekoihin muodostavat perustan sille, että korkeakoulutetut voivat osallistua paremman yhteiskunnan ja paremman maailman tekemiseen. Yliopisto-opetuksessa ja oppimisessa sekä korkeakoulutetun toiminnassa painottuvat vastuu ja mahdollisuus tehdä eettisesti punnittuja ja kestäviä päätöksiä ja valintoja sekä arvioida tekojen ja päätösten vaikutuksia ja seuraamuksia.



Huomioimme opetuksessa eettiset näkökulmat

Opettajan vastuut ja velvollisuudet määritellään lainsäädännössä, mutta eettisiä kysymyksiä ei voida arvioida vain lakiin nojautuen. Opettajalla on velvollisuus noudattaa lakeja, mutta ne eivät voi korvata eettistä ajattelua. Opettajan työssä eettisiin kysymyksiin liittyvät esimerkiksi tasa-arvon, ihmisarvon kunnioittamisen, totuudellisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen huomioiminen. Hyvän tekeminen ja pahan välttäminen ovat eettisen ihmisen toiminnan periaatteita. Opettajien eettiset periaatteet kattavat opettajan suhteen työhönsä, oppijaan, työyhteisöön, yhteiskuntaan, sidosryhmiin sekä moniarvoisuuteen.

Opettajan velvollisuutena on tukea ja edistää opiskelijoiden opiskelua, oppimista ja asiantuntijaksi kasvamista monipuolisilla, erilaisten oppijoiden edellytyksiä huomioon ottavilla opetusmenetelmillä sekä uuden oppimiseen motivoivalla palautteella. Jokainen opettaja antaa opintoihin sisältyvää neuvontaa ja ohjausta. Opiskelijoita on kohdeltava tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, kannustavasti ja arvostavasti.





Opetamme ja opimme hyvää opiskelukäytäntöä koko opintojen ajan

Opiskelussa ja opetuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä ja hyviä opiskelukäytäntöjä sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja yliopiston opiskelun ja tutkimuksen etiikkaa ja tutkimuksen vastuullisuutta koskevia ohjeita. Yliopisto painottaa hyvän opiskelukäytännön ja hyvän tieteellisen käytännön opetusta ja oppimista. Tieteenalan ja ammattieettiset sisällöt ja teemat sekä niiden kriittinen tarkastelu ovat osa yliopisto-opiskelua.

Opiskelija opiskelee oppiakseen elämässä, tulevissa työtehtävissä ja ammatillisessa kasvussa tarvittavia tietoja, taitoja ja asenteita, edetäkseen opinnoissaan ja saadakseen ne valmiiksi. Yliopisto-opiskelun keskeisenä tavoitteena on kehittyä hyväksi oppijaksi ja akateemiseksi asiantuntijaksi, joka pystyy ratkaisemaan vaikeita ongelmia tieteellisin ja tutkimuksellisin keinoin.

Opetussuunnitelmia laadittaessa huomioidaan valtioneuvoston yliopistojen tutkintoja ja erikoistumiskoulutuksia koskevan asetuksen edellyttämän opiskelijan tutkimuseetiikkaan ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvän osaamisen karttuminen eri tutkintotasoilla. Lisäksi huomioidaan Tampereen korkeakouluuyhteisön hyviin opiskelukäytäntöihin ja hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyvät osaamiset, jotka jokaisen korkeakouluuyhteisöstä tutkintoon valmistuvan tulee hallita. Koulutusta arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti siten, että opiskelijat saavat riittävät tiedot, taidot ja asenteet voidakseen toimia hyvien käytäntöjen mukaisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla opinnoissaan ja valmistuttuaan.

Hyvän opiskelukäytännön elementtejä

Ymmärrys yliopistoyhteisön jäsenyydestä sekä pyrkimys yhteisön jäsenten tasa-arvoiseen, yhdenvertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun	Tieteen, tieteenalan ja yleisten eettisten periaatteiden ja käytäntöjen noudattaminen	Vastuullinen toiminta ryhmässä ja muissa yhteistyön muodoissa
	Vastuun ottaminen omista opinnoista	Viestiminen toisten toimintaan vaikuttavista yllättävistä muutoksista
	Toisen tekemän työn kunnioittaminen	Yhteisten resurssien vastuullinen omaan käyttöön varaaminen
	Tehtävien suorittaminen sovituksessa ajassa	

3 Kestävä kehitys ja vastuullisuus

Yliopistomme strategia määrittää, että toimintamme tarkoitus on rakentaa yhdessä kestävä maailma. Erityisesti korostetaan, että luomme ratkaisuja ilmastonmuutokseen, luontoympäristön turvaamiseen sekä yhteiskuntien hyvinvoinnin ja kestävyuden rakentamiseen. Näin ollen kestävä kehitys ja sen eri ulottuvuudet ovat olennainen osa kaikkea Tampereen yliopiston toimintaa.

Lisäksi yksi arvoistamme on vastuullisuus, joka määritellään näin: vastuullisuus näkyy tutkimuksessa, opetuksessa, yhteisömme toimintatavoissa ja yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa. Olemme kestävän kehityksen suunnannäyttäjä.



Huomioimme kestävän kehityksen ja vastuullisuuden osana toimintaamme

Kestävä kehitys näkyy korkeakoulu yhteisömme yhdessä asettamissa osaamistavoitteissa, jotka jokaisen yhteisöstämme tutkintoon johtavasta koulutuksesta valmistuvan opiskelijan tulisi hallita valmistuessaan. Kestävän kehityksen osaamisen varmistamiseksi yhteisömme on koonnut kestävän kehityksen opintokokonaisuuden, jonka jokainen opiskelija voi kokonaisuutena tai yksittäisinä opintojaksoina sisällyttää opintoihinsa. Kestävä kehitys huomioidaan myös opetuksen suunnittelussa ja kehittämisessä. Pyrimme integroimaan kestävään kehitykseen liittyviä osaamisen näkökulmia opetukseen sekä tarjoamaan henkilöstölle kestävän kehityksen koulutuksia.

Yliopistossamme on tutkimusta kaikkiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyen. Pyrimme siihen, että tutkijoillamme on toimivat verkostot ja yhteistyömuodot jakaa ja saada tietoa vastuullisuuteen liittyvästä tutkimuksesta ja teemoista. Yliopistomme päämääränä on, että kestävyys huomioidaan luontevana osana kaikkea tutkimusta.

Strategiamme mukaisesti toimimme kiinteässä vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus on toimintamme kulmakiviä. Odotamme myös yhteistyökumppaneidemme toimivan kestävän kehityksen periaatteet huomioiden ja edistävän kestävä kehitystä omassa toiminnassaan. Lisäksi pyrimme keskittämään yhteiskunnallista vaikuttavuuttamme sellaisille yhteistyöalueille, joilla voimme mahdollisimman hyvin edistää kestävä kehitystä ja vastuullisuutta.



Käytämme ja kehitämme kampuksiamme kestävän kehityksen mukaisesti

Teemme työtä hiilijalanjälkemme laskemiseksi ja pienentämiseksi ja tavoitteenamme on olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilijalanjäljen lisäksi pyrimme vaikuttamaan positiivisesti myös hiilikädenjälkeemme erilaisten projektien avulla. Työ yhteisömme kestävän kehityksen eteen kattaa kampuksilla tapahtuvan toiminnan lisäksi myös hankintojen kestävät linjaukset sekä matkustamisen kampusten välillä ja työmatkoihin liittyvät kestävät valinnat, joihin pyrimme vaikuttamaan kestävyyttä tukevilla linjauksilla. Lisäksi mm. saavutettavuuden ja esteettömyyden parantaminen, työntekijöiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääminen sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö ovat yhteisömme kestävän kehityksen ja vastuullisuuden kehittämisen piirissä.



4 Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet

Tampereen yliopiston strategian mukaisesti rekrytoimme, tuemme ja kehitämme tulevaisuuden rohkeita uudistajia. Onnistuneiden rekrytointien avulla vahvistamme korkeimman tason tieteellistä ja yhteiskunnallista osaamista yhteisössämme, sekä edistämme ja tuemme hyvää työnantajamielikuvaa.

Rekrytointiprosessien tulee olla läpinäkyviä ja niissä huomioidaan oikeudenmukaisuuden, tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteet. Tehtävät täytetään pääsääntöisesti avoimen hakumenettelyn kautta. Yliopisto kannustaa kansainväliseen rekrytointiin.



Rekrytoinnissamme perustana on strateginen henkilöstösuunnittelu

Yliopistomme henkilöstösuunnittelu on kaikilla tasoilla luonteeltaan strategista: yliopiston arvojen ja tavoitteiden suuntaista, pitkälle tähtäävää, vastuullista ja kestävä. Tehtäviin rekrytoidaan pääsääntöisesti vuosittaiseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan sisältyvän henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Muiden rekrytointien aloittamiseen täytyy olla työnantajan erillinen hyväksyntä. Rekrytoinnissa käytetään tarvittaessa valmisteluryhmää valmistelemaan tehtävän täyttämistä.



Huomioimme avoimuuden, yhdenvertaisuuden ja vastuullisuuden

Yliopistomme rekrytoinnissa hakuilmoitukset julkaistaan sähköisen rekrytointijärjestelmän kautta. Hakijoita kohdellaan tasapuolisesti ja rekrytointipäätökset tehdään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet huomioon ottaen. Yleiset periaatteet henkilöstön valintamenettelystä ja kelpoisuusvaatimuksista on määritelty Tampereen yliopiston johtosäännössä.

Hakijoiden arvioinnissa käytämme kulloinkin tarkoituksenmukaisia menetelmiä, kuten asiantuntija-arviointia, haastattelua, tutkimustyön esittelyä, videohaastattelua, soveltuvuusarviointia ja opetusosaamisen arviointia. Opetusosaamisen arvioimme opetuspainotteisia tehtäviä täytettäessä sekä tarvittaessa muissa tehtävissä. Huomioimme rekrytoinneissamme myös vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallisen suosituksen. Tutkijanarvioinnin yleiset periaatteet ovat läpinäkyvyys, integriteetti, tasapuolisuus, pätevyys ja monimuotoisuus. Olemme sitoutuneet tutkijoiden työolojen, uran ja rekrytoinnin sekä hyvän työympäristön kehittämiseen HRS4R-laatusuorituksen mukaisesti. HR Excellence in Research -laatusuoritus on Euroopan komission myöntämä tunnustus tutkijoidemme työolojen ja uran kehittämistyöstä sekä osoitus siitä, että yliopistossamme on innostava, toimiva ja tasa-arvoinen työympäristö.



Käytössämme on Tenure track -urapolkumalli

Tenure track -urapolkumalli edistää yliopiston tutkimuksen ja koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Urapolulle rekrytoidaan avoimella kansainvälisellä haulla ja valitaan potentiaalisin hakija, jolla on mahdollista edetä professoriksi kansainväliselle huipputasolle. Yliopisto sitoutuu urapolulle rekrytoituun ja tarjoaa hänelle riittävät tutkimusedellytykset ja tuen etenemiseen professorin tehtävään. Tuemme ja seuraamme kirjallisten, yhdessä sovittujen tavoitteiden toteutumista koko urapolun ajan.



5 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tampereen yliopiston tavoitteena on osaltaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koko yhteiskunnassa. Yliopistomme ottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteet huomioon päätöksenteossaan, päätösten valmistelussa ja niiden toimeenpanossa.



Lähtökohtamme on yhdenvertaisuus

Perustuslain mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan muun muassa sukupuolen, iän, mielipiteen, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yliopistollamme työnantajana on velvollisuus kohdella työntekijöitään tasapuolisesti, ellei siitä poikkeaminen ole työntekijöiden tehtävät ja asema huomioon ottaen perusteltua.

Yliopistomme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää niin henkilöstöstrategisia kuin toiminnallisiakin tavoitteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä työpaikkana että oppilaitoksena. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, esteettömyyttä ja saavutettavuutta edistävien toimien integroimista osaksi yliopiston jokapäiväistä toimintaa kaikilla osa-alueilla.

Työnantajana yliopisto kehittää työoloja sekä niitä toimintatapoja, joita noudatetaan henkilövalinnoissa ja henkilöstöä koskevia ratkaisuja tehtäessä.

Hyvän johtamisen avulla yliopistoyhteisömme jäsenet työskentelevät tuloksellisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen johtamisen tavoitteena on, että jokainen yliopistomme henkilöstöön kuuluva kokee tulevansa kohdelluksi oikeudenmukaisesti, kokee työtään arvostettavan ja arvostaa toisten tekemää työtä.

Henkilöstömme on yliopiston tärkein voimavara. Yliopistomme työnantajana luo henkilöstölleen yhdenvertaiset mahdollisuudet uralla kehittymiseen ja yhdenvertaisiin työskentelyolosuhteisiin.

Koulutus ja opiskelu: Yliopistomme edistää koulutuksen tasa-arvoista saavutettavuutta ja varmistaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen opiskelijavalinnoissa, opetusjärjestelyissä ja opintosuoritusten arvioinneissa. Opiskelijoillemme on mahdollisuus osallistua yliopistoyhteisön toimintaan.

Tutkimus: Yliopistomme tukee tutkijauralla etenemistä ottaen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökohdat huomioon. Tavoitteenamme on, että kaikilla tutkimustyötä tekeillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet uralla etenemiseen ja/tai kehittymiseen ja että tutkijamme opettavat ja opettajamme tutkivat.



Puutemme epäasialliseen kohteluun, häirintään ja kiusaamiseen

Tampereen yliopistossa häirintään, kiusaamiseen ja muuhun epäasialliseen kohteluun puututaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Kukaan yliopistoyhteisömme jäsenistä ei saa käyttäytymisellään aiheuttaa haittaa tai vaaraa muiden turvallisuudelle tai terveydelle. Velvollisuus puuttua epäasialliseen kohteluun on kaikilla yliopistoyhteisömme jäsenillä.

Henkilöstöllämme on oikeus pyytää oman asiansa käsittelyyn mukaan luottamusmies, häirintäyhdyshenkilö, työsuojeluvaltuutettu tai muu tukihenkilö. Opiskelijamme voivat pyytää oman asiansa käsittelyyn tukihenkilön, kuten esimerkiksi ylioppilaskunnan häirintäyhdyshenkilön.



Toimimme yhdessä yhteisönä

Yliopistossamme on rehtorin nimeämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä. Työryhmän jäsenet edustavat yliopiston eri henkilöstöryhmiä ja opiskelijoita. Jäsenten valinnassa huomioidaan erityinen asiantuntemus ja/tai kokemus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus- sekä esteettömyys- ja saavutettavuusasioissa. Työryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista yliopistossamme.

Yliopistossamme toimii yhteistoimintaneuvosto, joka koostuu työnantajan ja työntekijöiden edustajista. Neuvosto käsittelee yhteistoimintalain mukaisesti yliopistoamme koskevia asioita, kuten esimerkiksi työhönotossa noudatettavat periaatteet ja käytännöt, henkilöstö- ja koulutussuunnitelma sekä yliopiston sisäisen tiedottamisen periaatteet ja käytännöt.

6 Työturvallisuus

Työturvallisuustoiminnalla taataan turvallinen työskentely- ja opiskeluympäristö kaikille korkeakouluyhteisömme jäsenille ja kampuksilla toimiville henkilöille. Esihenkilöt varmistavat esimerkillään turvallisen toimimisen, ohjeiden noudattamisen ja sitoutumisen turvalliseen työympäristöön ja turvalliseen toimintaan. Vastaavasti opetustehtävissä toimivilla on vastuu opiskelijaryhmästään. Koulutamme myös opiskelijamme turvallisiin työskentelytapoihin.



Tavoitteenamme on kaikille turvallinen korkeakoulu

Korkeakouluyhteisössämme tavoitteena on tarjota jokaiselle yhteisöömme kuuluvalle turvallinen työskentely- ja opiskeluympäristö. Yhteisömme jäsenillä on oikeus turvalliseen, terveelliseen, yhdenvertaiseen sekä tasa-arvoiseen opiskelu- ja työympäristöön niin fyysisesti, psyykkisesti kuin digitaalisestikin. Turvallisuusteesimme kuvaavat turvallisuuden tavoitetilan yhteisössämme ja antavat pohjan turvallisuustoimintamme edistämiseksi.

Turvallisuusteesiemme mukaisesti kannamme vastuuta turvallisuudesta ja huomioimme sen kaikessa toiminnassamme. Luomme turvallisuutta yhdessä kaikkien yhteisömme jäsenten kesken, viestimme yhteisössämme turvallisuudesta ja tuemme koko yhteisön avointa keskustelua. Lisäksi tuemme osaavia ihmisiämme ja parannamme yhteisömme hyvinvointia hyvän johtamisen, sujuvan arjen varmistamisen ja yhteisöllisyyden rakentamisen kautta.



Toimimme yhdessä turvallisesti ja vastuullisesti

Esihenkilöt toimivat työnantajan edustajina huolehtien työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Jokaisella yhteisömme jäsenellä on oikeus ja velvollisuus omalta osaltaan huolehtia yhteisömme turvallisuudesta.

Huolehdimme perehdyttämisestä ja siitä, että yhteisömme jäsenet osaavat tehtävänsä ja tuntevat niihin liittyvät turvallisuustekijät. Turvallisuusorganisaatiomme tukee henkilöstöämme turvalliseen työskentelyyn ja työympäristöön liittyvissä seikoissa.

Seuraamme säännöllisesti työturvallisuutta hyödyntäen työhön liittyvien vaarojen, riskien ja kuormitustekijöiden arvioimiseksi tehtäviä riskien arviointeja ja työterveyshuollon kanssa toteutettavia työpaikkaselvityksiä.

Työpaikkakiusaaminen, epäasiallinen kohtelu ja häirintä ovat ehdottomasti kiellettyjä yhteisössämme. Vaikeiden tilanteiden puheeksi ottamiseen on kehitetty esihenkilöiden tueksi varhaisen tuen malli sekä työkykykeskustelu.

7 Tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

Asiakirjat, rekisterit ja tietojärjestelmät ovat arvokkaan tiedon kokoelmia, jotka ovat kirjallisia todisteita yliopistomme toiminnasta. Ilman dokumentoituja tietoja Tampereen yliopistoa ja sen yhteisön saavutuksia ei ole olemassa jälkipolville, yhteistyökumppaneille tai edes meille itsellemme. Tietojen ja todisteiden puute on myös merkittävä riski yliopistomme omalle toiminnalle ja oikeusturvalle. Siksi on tärkeää, että toteutamme tiedonhallintaamme yhteisten ja läpinäkyvien periaatteiden sekä lain edellytysten mukaan varmistaen, että arvokkaat tietoaineistot säilyvät koko yliopistoyhteisömme tiedonlähteinä nyt ja tulevaisuudessa.



Tieto on yliopistomme kalleimpia aarteita

Johdamme toimintaamme ja teemme päätöksemme analysoituun sekä luotettavaan tietoon perustuen. Kiinnitämme yliopistona huomiota siihen, että tuotamme tietoa tehokkain prosessein ja jatkokäytön mahdollistavalla tavalla, jotta voimme taata parhaat mahdolliset edellytykset laadukkaalle tutkimus- ja opetustoiminnalle sekä hyvälle hallinnolle.

Tiedonhallinnan näkökulmasta yliopisto on viranomaiseen rinnasteinen tiedonhallintayksikkö. Huolehdimme yhteisesti siitä, että järjestämme hallinnollisten asioidemme, asiakirjojemme ja muiden tietojemme käsittelyprosessit läpinäkyvästi, tasalaatuisesti ja aukottomasti myös tietosuojan ja -turvan varmistuen. Säilytämme laatimamme asiakirjat ja muut tiedot ensisijaisesti sähköisesti, ja panostamme niiden löydettävyyden sekä säilyvyyden turvaamiseen.

Tietojen puuttuminen tai puutteellisuus ovat merkittävä riski koko yliopiston toiminnalle. Tietoaineistot syntyvät ja niitä käsitellään eri puolilla yliopistoa, joten koko yliopistoyhteisömme vastaa yhteisesti niiden asianmukaisesta käsittelystä. Tiedonhallinnasta huolehtiminen kuuluu jokaisen työntekijämme työtehtäviin.





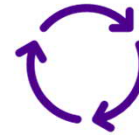
Koko yhteisömme vastaa asiakirjojen asianmukaisesta käsittelystä

Rekisteröimme toiminnassamme syntyvät ja käsiteltävät asiakirjat yliopiston sähköiseen asiarekisteriin heti, kun ne on laadittu tai vastaanotettu riippumatta siitä, syntyykö aineisto sähköisesti vai paperimuodossa.

Asiakirjatietojen rekisteröinnistä asiarekisteriin huolehtii koko yliopistoyhteisömme kollektiivisesti. Kunkin asiaprosessin käsittelyyn osallistuvat henkilöt vastaavat siitä, että prosessissa syntyvät asiakirjat tulevat rekisteröidyksi.

Noudatamme asiakirjojen rekisteröinnissä ja tallennuksessa huolellisuutta sekä etukäteen suunniteltuja periaatteita ja ohjeita, sillä rekisteröinnin ja tallennuksen yhteydessä otetaan samalla ensi askeleet asiakirjojen (pitkäaikais)säilyvyyden, haettavuuden ja löydettävyyden turvaamiseksi.

Asiakirjatietojen aktiiviajan säilytys tapahtuu asiarekisteriin kuuluvissa tietojärjestelmissä ja palvelee yliopistomme tietotarpeita jokapäiväisessä työssä. Huolellisella ja suunnitelmallisella aktiiviajan säilytyksellä varmistetaan, että asiakirjatiedot ovat saatavilla nopeasti ja luotettavasti, kun niitä työssämme tarvitsemme.



Huolehdimme arvokkaan tiedon arkistoinnista ja tarpeettoman tiedon hävittämisestä

Tampereen yliopiston tärkeimmät, pitkäaikaista ja pysyvää säilytystä edellyttävät aineistot säilytetään lähtökohtaisesti yksinomaan sähköisesti ja arkistoidaan etukäteen määriteltyihin, pitkäaikaissäilyvyyden varmistaviin sähköisiin arkistointijärjestelmiin. Arkistointia ei toteuteta muissa tietojärjestelmissä. Huomioimme prosesseissamme, asiakirjojen valmistelussa ja sähköisissä tietojärjestelmissä ennakkoivasti mm. tietojen säilytysaikavaatimukset sekä sähköisen arkistoinnin tarpeet.

Määräajan säilytettävien asiakirjojen säilytys päättyy niille määritellyn säilytysajan umpeutuessa. Huolehdimme yliopistoyhteisönä yhdessä säilytysajaltaan päätyneiden sähköisten ja paperimuodossa olevien aineistojen ajantasaisesta ja tietoturvalisesta hävittämisestä. Silloin, kun käytämme prosesseissamme ulkopuolisia palveluntarjoajia tai toteutamme hankkeita tai prosesseja yhteistyötahojemme kanssa, on velvollisuutemme varmistua ja sopia tietojen arkistointi- ja hävittämiskäytännöistä sekä -vastuista kirjallisesti kumppaniemme kanssa.

8 Tietosuoja ja tietoturva

Tietosuojan tarkoituksena on osoittaa milloin ja millä edellytyksillä henkilötietoja voidaan käsitellä. Korkeakoulu on tiedon, oppimisen ja tutkimuksen keskus. Opetuksessa, tutkimuksessa ja hallinnollisissa toimissa käsitellään jatkuvasti suurta tietomäärää, josta suuri osa on yksittäiseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa eli henkilötietoa.

Tietoturva koskettaa henkilötietojen lisäksi myös kaikkien muiden tietojen käsittelyä. Yhteisönä haluamme ennakoivasti turvata kaikkien tietojemme turvallisen, luotettavan ja toimintavarman käsittelyn tiedon kaikissa muodoissa ja koko niiden elinkaaren ajan.



Noudatamme tietosuojalainsäädäntöä

Yliopiston opetuksessa, tutkimuksessa ja hallintotehtävissä käsitellään jatkuvasti suurta tietomäärää, josta suuri osa on yksittäiseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa eli henkilötietoa. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen oikeaoppista käsittelyä. Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen käsittelyn on aina perustuttava lakiin.

Jokaisen työntekijän tulee hallita oman työnsä tietosuoja. Suunnittelemme ja dokumentoimme henkilötietojen käsittelyprosessin aina ennen käsittelyn aloittamista tai käsittelytavan muutosta. Huomioimme henkilötietojen käsittelyn suunnittelussa käsittelyn koko elinkaaren ja lainmukaisuuden. Noudatamme käsittelyssä yliopiston tietosuojapolitiikkaa.

Tunnistamme, että eräät henkilötiedot ovat luonteensa vuoksi riskipitoisempia kuin toiset ja edellyttävät tämän vuoksi korkeampaa suojatasoa. Noudatamme yliopistossa henkilötietotyypin riski- ja suojatasoon perustuvaa 4-portaista henkilötietoluokittelua.

Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys: Henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi.

Käyttötarkoitussidonnaisuus: Henkilötietoja on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla.

Tietojen minimointi: Henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyys: Henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Säilytyksen rajoittaminen: Henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten.

Eheys ja luottamuksellisuus: Henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämislä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta.

Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja: Tietosuojaperiaatteita noudatetaan käsittelyn suunnittelusta asti ("sisäänrakennettu tietosuoja"). Henkilötietoja käsitellään korkea yksityisyydensuoja varmistuen eivätkä henkilötiedot oletusarvoisesti ole rajoittamattoman henkilökunnan käytettävissä ("oletusarvoinen tietosuoja").



Hallitsemme tietojen turvallista käsittelyä riskiperusteisesti

Tietoturvallisuudella tarkoitetaan tietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden suojaamista laitteisto- ja ohjelmavikojen, luonnontapahtumien tai tahallisten, tuottamuksellisten ja tapaturmaisten tekojen aiheuttamilta sisäisiltä tai ulkoisilta uhilta ja vahingoilta. Tietoturvallisuudesta huolehditaan paitsi normaalioloissa myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Tietoturvallisuutta hallitaan riskiperustaisesti. Lakisääteiset tehtävämme sekä kokonaisriskien hallinta ohjaavat myös tietoturvatyömeidän. Tavoitteenamme on kustannustehokas sekä käytännön tasolla sovellettavissa oleva hallittu riski, mikä mahdollistaa luotettavan ja turvallisen toimintaympäristön tietojemme käsittelylle.

Toimintamme ja palvelumme ovat riippuvaisia tietotekniikkapalveluiden keskeytyksettömästä saatavuudesta ja niiden turvallisesta toiminnasta. Tietoturvan toteuttaminen edellyttää strategista päätöksentekoa ja riittäviä resursseja tietoturvatyölle sekä teknisiin ratkaisuihin. Lisäksi tarvitaan säännöllistä keskustelua tietoturvaorganisaation kanssa tilannekuvasta ja tietoturvapainostuksista.



Tietoturvan varmistaminen on koko yhteisömme vastuulla

Tietojen turvallisuudesta on huolehdittava kaikessa tiedon käsittelyssä, tiedon kaikissa muodoissa ja tiedon koko elinkaaren ajan. Huomioimme toimissamme mahdolliset turvallisuuden tehostamistarpeet ja yksiköiden erityistarpeet, kun käsitellään esimerkiksi henkilötietoja, terveystietoja, luottamuksellista tai turvaluokiteltua tietoa. Omina osa-alueinaan huomioidaan hallinnollinen, henkilöstö-, fyysinen, tietoaineisto-, tietoliikenne-, laitteisto-, ohjelmisto- ja käyttöturvallisuus. Lisäksi erityisen tärkeää on huomioida tietoturva kaikissa hankinnoissa ja palvelusopimuksissa.

Yliopiston tietoturvallisuuteen liittyvät asiat ovat samantyyppisiä kuin muissakin organisaatioissa. Lisämäärittelyjä tarvitaan erityisesti tutkimus- ja opetuskäytön osalta sekä opiskelijoiden laajan ikäjakauman ja laajan käyttäjäkunnan huomioidessa. Poikkeuksellista toiminnassamme on, että yliopiston tarjoaman laitteen käyttäjien lisäksi suuri osa järjestelmien käyttäjistä käyttää omia laitteitaan (mm. opiskelijat, monet tutkijat ja vierailijat). Tietoturvan varmistaminen vaatii, että kaikki yhteisön jäsenet huomioivat sen omassa toiminnassaan ja toimivat annetun ohjeistuksen mukaisesti.

9 Julkiset ja salaiset asiat

Yliopiston toiminnan kulmakivenä on avoimuus ja julkisuus. Tietoa pyytävä voi pitää lähtökohtanaan, että hänellä on oikeus saada yliopistolta sellainen asiakirja, joka täyttää julkisuuslain mukaisen viranomaisen asiakirjan määritelmän. Asiakirjan antamista voivat rajoittaa julkisuuslain salassapitosäännökset, mutta asiakirjan salassapito perustuu kuitenkin aina lainsäädäntöön, ei yliopiston omaan määräysvaltaan.



Lähtökohtamme on avoimuus ja asiakirjojen julkisuus

Julkisuusperiaatetta ja julkisuuslakia sovelletaan Tampereen yliopiston ja ylioppilaskunnan toiminnassa. Tämä tarkoittaa, että asiakirjojemme julkisuus ja salassapito määräytyvät julkisuuslain mukaan.

Lähtökohtanamme on julkisuusolettama, mikä merkitsee, että yliopiston hallintoelimen tai työntekijän hallussa olevia asiakirjoja ja niissä olevia tietoja koskee julkisuusolettama. Tällainen asiakirja on julkinen tallennemuodosta riippumatta.

Julkisuuslain ulkopuolelle jäävät muun muassa sisäistä työskentelyämme varten laaditut asiakirjat, kuten päätöksentekoa valmistelevien henkilöiden väliset kirjalliset kommentit tai sähköpostiviestit, työnjohdolliset viestit ja tekniset neuvottelu- ja valmistelumateriaalit sekä keskeneräiset asiakirjat. Pääsääntöisesti valmisteluasiakirjat tulevat julkisiksi, kun päätös on allekirjoitettu.

Huomioimme toiminnassamme myös, että asiakirjan *julkisuus* ja *julkaiseminen* esimerkiksi yleisessä tietoverkossa ovat eri asioita. Julkaiseminen edellyttää usein myös tietosuojasäännösten huomioimista.



Salassapito on poikkeus ja perustuu aina lakiin

Julkisuuslain mukaisesti yliopiston asiakirjojen salassapidon tulee perustua lakiin. Salassapito merkitsee siten poikkeamista asiakirjan ja tiedon julkisuudesta. Salassapitovelvoite sisältää kolme erilaista velvollisuutta: asiakirjasalaisuuden säilyttämisvelvollisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja velvollisuuden olla käyttämättä hyväksi salassa pidettävää tietoa.

Yliopistona emme ei voi itse määrätä asiakirjaa salassa pidettäväksi ilman lainmukaista perustetta. Keskeiset salassapitoperusteet on määritelty julkisuuslain 24 §:ssä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että salassapitoperuste pitää merkitä asiakirjaan ja viitata kyseessä olevaan lakipykälään. Asiakirja voi olla vain osittain salassa pidettävä, jolloin tiedot tulee pyydettyäessä luovuttaa siltä osin kuin asiakirja on julkinen.

Yleisimmin salassapitoperusteet liittyvät yksityiselämän ja yksityisyyden suojaan sekä liike- tai ammattisalaisuuksiin. Yleinen salassapitoaika on 25 vuotta. Yksityiselämää ja terveystietoja sisältävien asiakirjojen salassapitoaika on 50 vuotta kyseisen henkilön kuolemasta.



Noudatamme avoimuutta tietopyyntöihin vastaamisessa

Jokaisella on oikeus pyytää tietoa julkisuuslain tarkoittamasta julkisesta asiakirjasta. Tiedon pyytäjän ei tarvitse paljastaa henkilöllisyyttään eikä sitä, miksi hän tietoja haluaa. Salassa pidettävän asiakirjan luovuttamista harkitessamme tarvitsemme kuitenkin usein tiedon siitä, millä perusteella tietoa pyydetään. Esimerkiksi asianosaisella on oikeus saada tietoonsa myös eräitä salassa pidettäviä asiakirjoja.

Tieto asiakirjasta on annettava pyytäjälle hänen haluamallaan tavalla, jollei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa. Useimmiten tieto annetaan suullisesti tai sähköisenä tai paperimuotoisena kopiona asiakirjasta.

Velvollisuutemme on käsitellä tietopyyntö viivytyksettä. Tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa asiakirjapyyntöön saamisesta. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai pyyntö muuten edellyttää yliopistolta tavanomaista suurempaa työmäärää, tieto on annettava viimeistään kuukauden kuluessa asiakirjapyyntöön saamisesta.

Mikäli kieltäydymme luovuttamasta asiakirjaa, kielteinen ratkaisu on perusteltava. Tietoa pyytävällä on oikeus saada pyynnöstä perusteltu valituskelppoinen päätös. Viime kädessä asia ratkaistaan hallinto-oikeudessa.

10 Muutosvaikutusten arviointi

Suunniteltaessa hallinnollisia tai tietoteknisiä uudistuksia sekä tietojärjestelmien hankintaa ja käyttöönottoa arvioimme, mitä vaikutuksia muutoksella on omaan toimintaamme (prosesseihin, tietovarantoihin, tietojärjestelmiin, tietoturvallisuus-toimenpiteisiin, asianhallintaan ja tietojen arkistointiin) sekä muihin toimijoihin (tiedonhallintayksiköihin, viranomaisiin, sidosryhmiin ja asiakkaisiin). Tavoitteena on muutosten taloudellisten ja toiminnallisten riskien ennakointi ja suunnitelmien realistisuus. Muutosvaikutusten arvioinnilla turvaamme toimintamme jatkuvuuden ja saatavuuden. Tärkeää on tunnistaa, että tietoteknisenkin uudistustarpeen taustalla on usein hallinnollinen ja toiminnallinen muutostarve.



Arvioimme muutostemme vaikutukset ennakoivasti

Yliopistolla on tiedonhallintalain perusteella tiedonhallintayksikkönä velvollisuus ylläpitää tiedonhallintamallia sekä arvioida olennaisten uudistustemme ja muutostemme vaikutuksia toimintaamme. Muutosvaikutusten arviointi on osa kehittämismalliamme sekä päätöksentekoprosessejamme. Arviointia tehdään uudistusten ja muutosten suunnitteluvaiheessa.

Tiedonhallintamalli kuvaa kokonaisuudessaan toimintaympäristömme, ja sen avulla voimme arvioida tulevien muutosten vaikutuksia toimintaamme. Tiedonhallintamallin tietojen ajantasaisuudesta huolehtii koko yliopistoyhteisömme kollektiivisesti. Kunkin yksikön henkilöstö vastaa siitä, että tietoihin tulevat muutokset tulee päivitettyä tiedonhallintamalliin.

Tunnistetaan ja analysoidaan muutostarve

Kun muutostarve on tunnistettu, arvioidaan, vaikuttaako se toimintaan **oleellisesti**. Muutosvaikutusarviointi tehdään suhteessa tiedonhallintamalliin.

Arvioidaan muutoksen vaikutukset eri näkökulmista

1. Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut
2. Tietoturvallisuusvaatimukset ja toimenpiteet
3. Tietoaineistot, tietojen käsittely ja niiden luovuttaminen
4. Asianhallinta, arkistointi ja palveluiden tiedonhallinta
5. Salassapito, julkisuus, tietosuoja ja tiedonsaantioikeudet
6. Tietovarantojen yhteentoimivuus

Arviointi toteutetaan kyselylomakkeella

Suunnitellaan muutoksen toteutus

Muutostarpeen ja vaikutusten arvioinnin perusteella laaditaan suunnitelma muutoksen toteuttamisesta.



Kohdistamme vaikutusten arvioinnin vain olennaisiin muutoksiin

Tunnistamme olennaiset muutokset ja arvioimme niiden vaikutukset toimintaamme ennakoivasti. Muutoksen arviointi ei ole irrallinen prosessi, vaan osa muutoksen aiheuttavien kehittämistehtävien valmistelua.

Muutos on olennainen, jos siitä aiheutuu muutoksia yliopiston tiedonhallintamalliin. Muutos voi johtua hallinnollisesta uudistuksesta tai olla tietoon (ml. asiakirjat) tai tietojärjestelmiin kohdistuva muutos.

Esimerkkikysymyksiä olennaisten muutosten tunnistamiseen

Organisointi ja prosessit

- Muuttuvatko yliopiston tehtävät tai organisaatorakenne?
- Syntyykö uusia prosesseja, poistuuko vanhoja tai muuttuvatko nykyiset?

Tietosuoja ja tietoturva

- Muuttuuko henkilötietojen käsittely?
- Muuttuuko ei-julkisten tietojen käsittely sähköisissä toimintaympäristöissä?

Tietoaineistot, -varannot ja järjestelmät

- Tuleeko käyttöön uusia tietojärjestelmiä, poistuuko vanhoja tai muuttuvatko nykyiset?
- Muuttuvatko tietojen liikuttamis- tai luovutustavat?

Asianhallinta ja arkistointi

- Tuleeko muutoksia asiarekisteriin, rekisteröintilaajuuteen tai arkistointitarpeisiin?
- Muuttuuko tietojen säilytysjärjestelmä tai säilytysaika?

Julkisuus ja salassapito

- Syntyykö uutta julkista tai salassa pidettävää tietoa?
- Muuttuvatko tiedonsaantioikeudet?

11 Esteellisyys ja sivutoimet

Esteellisyysäännösten tavoitteena on turvata hyvän hallinnon periaatteita, menettelyn neutraalisuutta sekä yleistä luottamusta.

Sivutoimi- ja sidonnaisuusilmoitukset ovat osa hyvää hallintoa. Ne edistävät toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.



Esteellisyyssäännöksiä sovelletaan kaikessa yliopiston toiminnassa

Esteellisyys on huomioitava niin opetus- ja tutkimustoiminnassa, henkilöstö- ja taloushallinnossa kuin kaikissa muissakin tukipalvelutehtävissä.

Esteellisyys tarkoittaa yleensä sellaista, suhteellisen kiinteää suhdetta asian käsittelijän ja käsiteltävän asian tai asianosaisen välillä, että käsittelijän objektiivisuuden, tasapuolisuuden, puolueettomuuden ja riippumattomuuden voidaan epäillä heikentyvän. Esteellisyyttä arvioidaan objektiivisin perustein ja aina tapauskohtaisesti: arviointi on konkreettista, objektiivista ja yksilökohtaista.

Esteellisyydestä seuraa, että esteellinen henkilö ei voi olla päättämässä asiasta, osallistua asian käsittelyyn eikä edes olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön osallistuminen asian käsittelyyn on menettelyvirhe.

Lähtökohtaisesti jokainen arvioi ja ratkaisee itse esteellisyytensä. Monijäsenisessä toimielimessä esteellisyyden arvioi ja ratkaisee toimielin. Esteellisyysväitteen voi myös esittää kuka tahansa käsittelyyn osallistuva tai ulkopuolinen. Kysymys on ratkaistava viipymättä eikä esteellisyyttä koskevasta päätöksestä voi erikseen valittaa.



Yliopistolla on ohjeet henkilöstön sivutoimista ja muista sidonnaisuuksista

Kannustamme henkilöstöämme aktiivisuuteen yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä. Tämä koskee erityisesti sellaista toimintaa, joka tukee henkilöstön ammatillista kehittymistä tai muutoin edistää yliopiston kilpailukykyä, toimintaedellytyksiä ja tuloksellisuutta.

Sivutoimella ja sidonnaisuudella tarkoitetaan palvelussuhdetta, palkattua työtä ja pysyväisluonteista tehtävää, josta työntekijällä on oikeus kieltäytyä, sekä ammatin, elinkeinon ja liikkeen harjoittamista. Sidonnaisuudella tarkoitetaan myös kaikkia sellaisia intressiyhteyksiä, joilla voi olla haitallista merkitystä yliopiston työsuhteen kannalta tai joka voi muodostaa esteellisyyden jossakin työtehtävässä toimimiseen.

Toiminnallisen yhteyden tuottama sidonnaisuus tarkoittaa työskentelyä tai toimeksiantoa sellaisessa yrityksessä tai yhteisössä, joka osallistuu yliopiston tutkimus-, opetus- tai kehittämishankkeisiin tai jonka toiminnalla on muutoin kiinteä yhteys työntekijän työtehtäviin Tampereen yliopistossa.

Työntekijän tulee ilmoittaa sivutoimet ja sidonnaisuudet erillisen ohjeen mukaisesti. Ilmoitus tehdään sähköisesti ja on voimassa vuoden.

12 Esittelymenettely

Esittelymenettelyn käyttö ei pääsääntöisesti ole yliopistossa lakisääteinen velvollisuus, mutta yliopisto voi johtosäännössään päättää, missä laajuudessa se esittelymenettelyä käyttää. Koska esittelymenettely kytkeytyy niin olennaisesti oikeusturvan takeeseen ja hyvän hallinnon varmistamiseen, olemme Tampereen yliopistossa linjanneet esittelymenettelyn osaksi päätöksentekoamme.



Esittelymenettely on yliopistomme laatu- ja menettelyvaatimusten takeena

Yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiötä, joille kuuluu julkisia tehtäviä. Niiden päätöksentekomenettelyyn kohdistuu yleisiä laatu- ja menettelyvaatimuksia. Nämä vaatimukset koskevat mm. kokousmenettelyn asianmukaisuutta, julkisuutta ja salassapitoa sekä hyvää tiedonhallintatapaa. Esittelymenettelyllä varmistetaan oikeusturvanäkökohtien lisäksi asioiden huolellinen valmistelu. Opintosuoritusten arvostelussa ei käytetä esittelymenettelyä.

Tampereen korkeakoulusäätiön johtosäännön mukaan päätöksensä tekevät esittelystä hallitus, konsistori, konsistorin asettama oikaisulautakunta, tiedekuntaneuvostot, rehtori, vararehtorit, tukipalveluista vastaavat sekä dekaanit ja varadekaanit. Tampereen yliopistossa noudatetaan toimielinten esittely- ja kokousmenettelyohjetta ja toimielimillä voi olla lisäksi yleisohjetta tarkentavia menettelyohjeita.



Esittelijällä on vastuu päätöksen laillisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta

Esittelijäksi nimetty työntekijä valmistelee toimielimelle tai päätösvaltaa käyttävälle henkilölle perustellun ehdotuksen asiassa tehtäväksi päätökseksi. Esittelijän tulee valmistelussaan ottaa huomioon asiaan vaikuttavat lait ja muut säädökset sekä muut päätöksentekoon vaikuttavat asiat. Hän vastaa oman valmistelunsa ja esittelynsä lain- ja asianmukaisuudesta. Esittelijä on vastuussa myös siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty. Tämä päätösvastuu toteutuu siinäkin tapauksessa, että päätös poikkeaa esittelijän päätösehdotuksesta. Tästä vastuusta hän voi vapautua vain jättämällä päätökseen eriävän mielipiteensä.

13 Osallistuminen ja vuorovaikutus valmistelussa ja päätöksenteossa

Tieto osallistumahdollisuuksista, vuorovaikutus ja saavutettavuus ovat osa päätöksentekoa. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä suoraan että erilaisten edustuksellisten toimintatapojen kautta kerrotaan yhteisölle. Tavoitteena on yhteisön näkemysten tuominen osaksi päätöksentekoprosessia riittävän varhaisessa vaiheessa.



Lähtökohtanamme on vuorovaikutteinen päätöksenteko

Päätösten valmisteluun osallistuminen ja yhteisön vaikuttamismahdollisuuksien käyttäminen edellyttää yliopiston keskeisten toimielinten, niiden tehtävien ja toimintaa ohjaavien käytäntöjen tuntemista. Näiden tietojen ja päätöksentekoon liittyvien prosessien tiedot on oltava yliopistoyhteisön saatavilla. Valmistelussa on syytä sopia omana kokonaisuutenaan päätöksenteon aikataulu ja yhteisön osallistumisen ja vuorovaikutuksen ajankohdat ja tavat. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttäminen edellyttää, että niihin on varattu riittävä aika jo varhaisessa vaiheessa. Viestinnän ja vuorovaikutuksen suunnitelmallinen järjestäminen turvaa sen, että yhteisön eri toimijoilla on aikaa valmistautua ja pohtia näkökulmiaan.



Huomioimme saavutettavuuden osallistumisen suunnittelussa

Kehittyvät digitaaliset välineet tuovat uusia vuorovaikutuksen kanavia. Toisaalta riskinä on, että osallistuminen ja vuorovaikutus pirstoutuu sekavaksi, jolloin osallistumismahdollisuuksia voivat käyttää parhaiten ne, jotka hallitsevat välineet. Saavutettavuus ja selkeys on otettava huomioon osallistumista suunniteltaessa. Saavutettavuuteen kuuluu paitsi valmisteluaineiston tekninen saavutettavuus myös visuaalinen ja kielellinen saavutettavuus.

14 Sopimuskäytännöt

Tampereen yliopistossa teemme opinnäytetyöprojekteja, yhteisrahoitteisia projekteja, toimeksiantoprojekteja, kliinisiä tutkimusohjelmia, mittaus- ja testaustoimeksiantoja sekä jatkuvan oppimisen palveluita. Lisäksi kaupallistamme itsenäisesti tutkimuksen tuloksiamme. Toimimme maailmanlaajuisesti ja yliopistomme on monialainen. Tutkimusta tehdään hyvin laajalla spektrillä ja sen tavoitteena on sekä ratkaista haastavia tieteellisiä ongelmia että antaa positiivinen panos ympäröivän yhteiskunnan kehittämiseksi. Toteutamme projektit aina laadukkaasti alusta loppuun ja panostamme siihen, että yhteistyökumppanimme saavat sen, mitä tarvitsevat. Vahvuuksiamme ovat henkilökuntamme syvällinen kokemus yritysyrityksestä, kustannustehokkuus ja järkevät yhteistyömuodot sekä ammattitaitoiset tukipalvelut.



Toimimme avoimesti

Toimintamme perustuu asiakaslähtöisyyteen ja avoimuuteen. Tavoitteenamme on, että hankkeissa tehdään kumpaakin osapuolta hyödyttävää tutkimusta, jolla luodaan pohjaa syvällisen osaamisen kehittymiselle. Laadimme selkeät sopimukset, joissa erotellaan tulos- ja taustamateriaalit ja tunnistamme tietosuojasopimusvaatimukset. Kirjallinen selvitys suoritettavasta toimeksiannosta liitetään aina osaksi sopimusta.

Noudatamme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksia. Hoidamme hankkeet hyviä tieteellisiä käytänteitä noudattaen ja asianmukaisesti sovitussa aikataulussa. Toteutamme hankkeet laadukkaasti alalle koulutetun ja ammattilaisista koostuvan tutkimushenkilökunnan toimesta ja valvonnassa.

Periaatteenamme kaikessa yritys yhteistyössä on se, että julkista rahoitusta ei käytetä subventoimaan yrityksiä. Tutkimustyömme hinnoitellaan kokonaiskustannusmallin mukaisesti ja hyödyntämisoikeudet tuloksena syntyviin immateriaalioikeuksiin myönnetään markkinahintaista korvausta vastaan huomioiden hinnoittelussa yritysten panostukset tulosten aikaansaamiseen.



Yhteistyömme perustuu vastuullisuuteen

Yliopistomme päättää yhteistyösuhteet kolmansiin osapuoliin, jotka harjoittavat kyseenalaista tai laitonta liiketoimintaa tai eivät noudata sovittuja sopimuksia. Suhtaudumme kriittisesti toimialoihin, joissa aiheutuu tutkitusti ihmisille tai eläimille terveyshaittoja. Siksi yliopistomme ei tee yhteistyötä esimerkiksi tupakkateollisuuden kanssa.

Sitoumuksemme hyvä hallinta edellyttää, että sopimuksissamme määrittelemme vastuumme enimmäismäärät ja suoritusvelvoitteiden sisällöt tarkasti. Emme sitoudu määrittelemättömiin salassapitovelvoitteisiin, anna absoluuttisia vakuuksia kolmansien immateriaalioikeuksien loukkaamattomuudesta tai lupaa, että tulokset ovat kaupallisesti käyttökelpoisia tai sisältävät ratkaisun tiettyyn ongelmaan.

Edellytämme, että yliopistollamme on oikeus julkaista tieteellisesti mielenkiintoiset tutkimustyön tulokset. Julkaisu-toiminta toteutetaan yhteistyössä yhteistyökumppanimme kanssa. Emme julkaise liikesalaisuuksia, ja yhteistyökumppaneillamme on mahdollisuus hakea immateriaalioikeussuojaa kaupallisesti merkittävillä tuloksilla.

15 Hankinnat

Hankinnalla tarkoitetaan tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, jotka Tampereen yliopisto tekee oman organisaationsa ulkopuolelta tai joissain tapauksissa laissa säädetyn sidosyksikköaseman täyttäviltä in house -yksiköiltään. Hankinnan toteuttava yliopiston yksikkö on hankinnan omistaja, joka vastaa hankintojen lain- ja ohjeidenmukaisuudesta sekä vastuullisesta toteutuksesta.



Hankimme ennakoivasti ja vastuullisesti

Yliopistossa teemme hankintoja julkisten varojen turvin, mistä johtuen noudatamme kaikissa hankinnoissamme kansallista hankintalakia sekä Euroopan Unionin hankintadirektiiviä ja -käytäntöä. Lainsäädäntö asettaa etenkin kynnysarvot ylittävälle hankinnoille sekä sisällöllisiä että menettelyllisiä vaatimuksia. Niitä ei voida sivuuttaa ilman riskiä lainvastaisesta hankinnasta, josta voi seurata yliopistolle merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Noudatamme lainsäädännön lisäksi yliopiston sisäistä hankintaohjeistusta, joka sitoo yliopiston jokaista yksikköä poikkeuksetta. Lisäksi huomioimme projektien hankinnoissa rahoittajan omat ehdot varmistaen kuitenkin, että sitovaa hankintalainsäädäntöä noudatetaan.

Julkisen hankinnan onnistumisen takeena ovat ennakointi ja suunnitelmallisuus. Tämä koskee myös ulkoisesti rahoitettuja projektejamme, joiden budjeteissa tulee varautua ennakoivasti projektin puitteissa tehtäviin hankintoihin. Jo rahoituksen hakuvaiheessa arvioimme mahdollisimman tarkkaan tulevat hankintatarpeet niin tavaroiden kuin palveluidenkin osalta, jotta myönteisen rahoituspäätöksen mukana vahvistetussa budjetissa on varattu riittävästi rahaa hankintojen tekemiseen.

Pyrimme hankinnoissamme varojen tehokkaaseen käyttöön ja markkinoilla olevan kilpailun hyödyntämiseen. Haluamme myös toteuttaa hankintamme eettisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Ehdokkaiden ja tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä julkisuus ja avoimuus ovat meille hankinnoissamme tärkeitä periaatteita. Tunnistamme sopimustarpeen, mikäli hankintaan sisältyy henkilötietojen käsittelyä ja toteutamme tarvittaessa tietosuojan vaikutustenarvioinnin.



Varmistamme hankintojen laatua ja tuemme yhteisöämme kilpailutuksissa

Haluamme toiminnallamme varmistaa laadukkaan hankintakäytännön kehittämällä ja seuraamalla hankintaprosessejamme ja -ohjeistustamme aktiivisesti sekä tukemalla yhteisöämme hankintojen toteuttamisessa. Valvomme hankitun tavaran tai palvelun virheettömyyttä paitsi hankintaprosessin myös koko sopimuskauden ajan. Havaittuihin epäkohtiin puututaan, mikäli toimitus ei vastaa sovittua.

EU- ja kansallisen kynnyksarvon ylittävät hankinnat sekä merkittävät pienhankinnat toteutamme lähtökohtaisesti yliopiston Hankintapalvelujen tuella, jotta voimme parhaimmin varmistua hankintojen lainmukaisuudesta, sujuvuudesta ja linjakkuudesta. Hankinnan merkittävyyttä on arvioitava muun muassa hankinnan arvon, tavanomaisuuden sekä muun intressin perusteella. Pienhankinta voi taloudellisen arvon sijaan olla merkittävä muilla kriteereillä tarkasteltuna (esim. poikkeuksellisen laaja henkilötietojen käsittely). Mikäli yliopistolla on tai se on liittynyt puitejärjestelyyn, hankinnat toteutetaan ensisijaisesti soveltuvasta puitejärjestelystä, jonka soveltuvuuden varmistamisesta vastaa hankinnan toteuttava yksikkö.



Hankimme vain vastuullisilta kumppaneilta

Kumppaniselvitykset ovat oleellinen osa yliopiston hankintojen riskienhallintaa. Suljemme tarjouskilpailun ulkopuolelle sellaiset tarjoajat, joiden kohdalla poissulkemisen periaatteet täyttyvät. Rikosrekisterin lisäksi tarkistamme myös muun muassa todistukset verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamisesta. EU- ja kansalliset kynnyksarvot ylittävissä hankinnoissa kumppaniselvityksen tekee lähtökohtaisesti yliopiston Hankintapalvelut kilpailutuksen yhteydessä. Alle kynnyksarvojen jäävissä ns. pienhankinnoissa hankintaa tekevä yksikkö vastaa kumppaniselvityksen tekemisestä.

Seuraamme sopimuksiamme ja sopimuskumppaneidemme toiminnan vastuullisuutta paitsi hankintaprosessin myös koko sopimuskauden ajan. Velvollisuutemme on riittävällä tavalla selvittää, että toimittaja on luotettava ja sen voidaan perustellusti olettaa voivan täyttää hankinnan sopimusehdot. Käyttäessämme alihankkijoita, toimintaamme sitoo myös tilaajavastuulaki, jolloin on velvollisuutemme varmistaa, että sopimuskumppanimme täyttävät sopimussopimuksensa ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa. Toimittajan olosuhteiden muuttuessa muutosten vaikutuksia tulee arvioida sopimussuhteen jatkamisen edellytyksiin.

16 Vientirajoitteet ja pakotteet

Yliopistoamme sitoo sekä kansallinen että kansainvälinen sääntely koskien vientirajoitteita ja pakotteita. Vientirajoitteet ja pakotteet ovat olennaisessa osassa kansainvälisen yhteisön kamppailussa joukkotuhoaseiden leviämistä vastaan sekä konfliktien ehkäisemisessä ja rajoittamisessa.

Jokaisen yhteisömmme työntekijän on tunnistettava esimerkiksi, kuuluuko hänen tehtävänsä tutkimushankkeessa vientirajoitusten piiriin tai vaikuttavatko pakotteet uuden työntekijän rekrytointiin sekä miten tällaisissa tilanteissa toimitaan. Tutkija, työntekijä tai yliopiston johto voivat joutua henkilökohtaiseen rikosoikeudelliseen vastuuseen vientirajoite- ja pakotesääntelyn rikkomisesta. Rikoslainsäädännön mukaan vientirajoite- ja pakotesääntelyn rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.



Noudatamme vienti- ja pakotesääntelyä toiminnassamme

Vientivalvontasääntely kohdistuu korkeakouluissa lähinnä soveltavaan tutkimukseen, eikä sitä pääsääntöisesti sovelleta tieteelliseen perustutkimukseen tai avoimeen tutkimukseen. Ulkopuolisella rahoituksella toteutettu tutkimus täyttää harvoin perustutkimuksen tai avoimen tutkimuksen kriteerit. Huomioitavaa on kuitenkin, että tieteellisen perustutkimuksen tai avoimen tutkimuksen tuloksena syntyvät julkaisut saattavat silti edellyttää viranomaisen vientilupaa. Myös tuotteen (esim. ohjelmisto, teknologia, palvelu) vienti sisältäen fyysisen viennin lisäksi tiedon siirtämisen Suomesta ulkomaille tarvitsee tietyissä tilanteissa viranomaisen luvan.

Tutkijamme tai muun työntekijämme vastuulla on selvittää tutkimushankkeen alussa, kuuluuko tutkimushankkeen kohteena oleva tutkimuskohde tai siinä käytettävät tuotteet kaksikäyttötuotteiden listalle tai pakotesäädösten alaisuuteen. Asian selvittämisen tukena toimii yliopistomme tutkimustoimintaa koskeva vientirajoite- ja pakoteohje. Mikäli havaitaan, että toimintaan voi liittyä vientisääntelyä tai pakoterajoituksia tai yhteistyökumppaneilla on näihin liittyviä korkeakoulua velvoittavia erityisehtoja, asia tulee selvittää yliopistomme tutkimuspalvelujen tuella.

Vientirajoitteet

- kohdistuvat **aseisiin, puolustustarvikkeisiin ja kaksikäyttötuotteisiin**

Kaksikäyttötuotteet

- tuotteita, ohjelmistoja tai teknologioita**, jotka soveltuvat normaalin siviilikäytön lisäksi myös **sotilaallisiin tarkoituksiin ja/tai joukkotuhoojien kehittämiseen** (esim. ydinaineita, erityismateriaaleja ja niihin liittyviä laitteita, elektroniikkaa, eräitä tietokonelaitteita, tietoliikenne- ja tiedon suojauslaitteita sekä esimerkiksi antureita ja lasereita)
- vienti on luvanvaraista** pakotteista riippumatta

Pakotteet

- kohdistuvat yleensä tiettyjen pakotteiden alaisten valtioiden **kansalaisiin, yhteisöihin ja rahallisiin laitoksiin**
- henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvat pakotteet usein **kieltävät varojen tai taloudellisten resurssien luovuttamisen** suoraan tai välillisesti niiden kohteena oleville tahoille
- voivat asettaa **vientirajoituksia** myös sellaisille tuotteille, jotka eivät kuulu yleisen vientivalvontasääntelyn piiriin
- arvioitava, kun tutkimuksen tuloksia halutaan siirtää sellaiseen organisaatioon, joka toimii pakotteiden alaisessa maassa tai jos tutkimusryhmään kuuluu pakotemaan kansalaisia

Milloin tuote tarvitsee vientiluvan?	Jos tuote on puolustusmateriaalia, jonka lupaviranomainen on puolustusministeriö.
	Jos tuote on siviiliase tai ampumatarvike, jonka lupaviranomainen on poliisihallitus.
	Jos tuote on valvontaluettelossa* tarkoitettu kaksikäyttötuote, jonka lupaviranomainen on ulkoministeriö. (* neuvoston asetus (EY) 428/2009 liite 1)
	Jos tuote on saanut ulkoministeriöltä ilmoituksen, että tuote on tai voivat olla kokonaan tai osittain tarkoitettu joukkotuhoaseisiin tai niiden maaliin saattamiseen tai sotilaalliseen loppukäyttöön maassa, johon kohdistuu aseidenvientikielto, jolloin lupaviranomainen on ulkoministeriö.
	Jos tuote aiotaan viedä maahan, johon kohdistuu pakotteita, ja jotka saattavat sisältää kieltoja ja rajoitteita, jotka liittyvät tuotteeseen, loppukäyttäjään tai vientiin; on lupaviranomainen ulkoministeriö.

17 Väärinkäytösepäilyjen ilmoittaminen

Korkeakouluyhteisömme noudattaa toiminnassaan rehellisyyden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita ja toimii vastuullisesti. Yhteisömme pyrkii varmistamaan, ettei toiminnassamme esiinny väärinkäytöksiä. Epäiltäessä, ettei yhteisömme toimintaperiaatteita ja sääntöjä noudateta, on jokaisella velvollisuus ilmoittaa väärinkäytösepäilystään. Väärinkäytösten käsittelyllä edistetään hyvän hallintotavan ja toiminnan periaatteiden noudattamista ja rohkaistaan ilmoittamaan väärinkäytöksistä ja niiden epäilyistä.



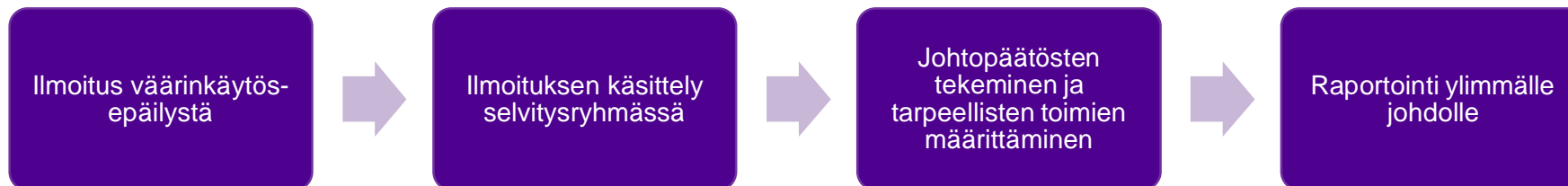
Kannustamme ilmoittamaan epäillyistä väärinkäytöksistä

On tärkeää, että havainnoimme toimintaamme ja ilmoitamme mahdollisista epäillyistä väärinkäytöksistä, kuten laittomasta tai toimintaohjeiden vastaisesta toiminnasta. Jos asian käsittely avoimesti ei tunnu mielekkäältä, voi jokainen yhteisömme jäsen ja ulkopuolinen taho kertoa asiasta nimettömänä väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan kautta. Ilmoitukset käsitellään yhteisössämme määritettyjen henkilöiden toimesta luottamuksellisesti, niin ilmoittajan, kuin epäilyksen kohteenkin osalta.



Ilmoitusten käsittelyllä varmistamme hyvän hallinnon mukaisen toiminnan

Väärinkäytösepäilyjen tutkinnan perusteella selvitämme tilanteen ja määrittelemme mahdolliset tarvittavat toimenpiteet hyvän hallinnon mukaisen toiminnan varmistamiseksi. Tarvittaessa asia siirretään viranomaisten käsiteltäväksi, mutta mahdollisuuksien mukaan käsittelemme tapauksen sisäisesti. Huolehdimme ilmoituskanavan ja käsittelyprosessin vastuullisuudesta sekä tietosuojasta ja -turvallisuudesta.



Kirjoittajat ja toimituskunta

Kirjoittajat

Liisa Ahlava

Marko Ahteensuu

Heikki Eilo

Tanja Helle

Tommi Hoikkala

Tiina Kangas

Emilia Katajajuuri

Elina Kautto

Aapo Kiviniemi

Pirjo Kuhanen

Jenni Lehtola

Päivi Lignell

Hanna Listenmaa

Juha Malmivaara

Anna-Maria Maunu

Sanna Nenonen

Anniina Oksanen

Eila Pajarre

Taru Pilvi

Niina Puronurmi

Kristiina Rolin

Anna Rytivaara

Jaana Salmensivu-Anttila

Mirva Seppänen

Jenni Sorvisto

Jukka Tuomela

Toimituskunta

Pirjo Kuhanen

Sanna Nenonen

Jenni Sorvisto

Taina Sylvander